

В связи с этим, считаем что необходимо повышать эффективность деятельности сферы здравоохранения и доступность медицинской помощи для народа, что в свою очередь может быть достигнуто посредством цифровизации, а именно интеграция основной деятельности сферы здравоохранения с информационными системами, использование мобильных приложений, а также автоматизация государственных услуг.

Список источников

1. Официальный сайт Министерства здравоохранения Республики Казахстан, Раздел «Цифровизация здравоохранения»
[//https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm/activities/279?lang=ru](https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm/activities/279?lang=ru)
2. Отчет о результатах проведения общественного мониторинга качества оказания государственных услуг 2021 год
<https://www.gov.kz/memleket/entities/qyzmet/documents/details/277854?lang=ru>
3. Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет» // Кодекс Республики Казахстан от 7 июля 2020 года № 360-VI ЗРК «О здоровье народа и системе здравоохранения»// <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2000000360>
4. Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет» // Приказ и.о. Министра цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности Республики Казахстан от 31 января 2020 года № 39/НҚ «Об утверждении реестра государственных услуг» // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2000019982>
5. Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет» // Указ Президента Республики Казахстан от 26 февраля 2021 года № 522 «Об утверждении Концепции развития государственного управления в Республике Казахстан до 2030 года» // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U2100000522>
6. Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан «Әділет» // Закон Республики Казахстан от 15 апреля 2013 года № 88-V «О государственных услугах» // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1300000088>

Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамтудың және еңбек нарығының қазіргі тенденциялары мен даму болашағын бағалау

М.Р.Газизова

«Экономика» мамандығы бойынша 3 курс докторанты
gazizova-maiya@mail.ru

Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

Түйіндеме: Мақалада Қазақстандағы еңбек нарығының жастар сегментінің ерекшеліктері мен жастарды жұмыспен қамту мәселелері анықталды. Мемлекеттік жұмыспен қамту саясатында жаңа екіпіндерді талап ететін еңбек нарығының жастар сегментінің өзекті және болашақ мәселелері анықталды және жастарды жұмыспен қамтуды қолдаудың қазіргі заманғы саясатының басымдықтары айқындалды.

Кілт сөздер: еңбек нарығы, жастардың жұмыспен қамтылуы,

Жастар еңбек нарығы экономиканың маңызды сегменті болып табылады. Жастар еңбек нарығының өзіне тән ерекшеліктері бар: жастардың әлеуметтік жетілмегендігі; өндірістік тәжірибе мен жұмыс тәжірибесінің болмауы; бәсекеге қабілеттіліктің төмендігі [1].

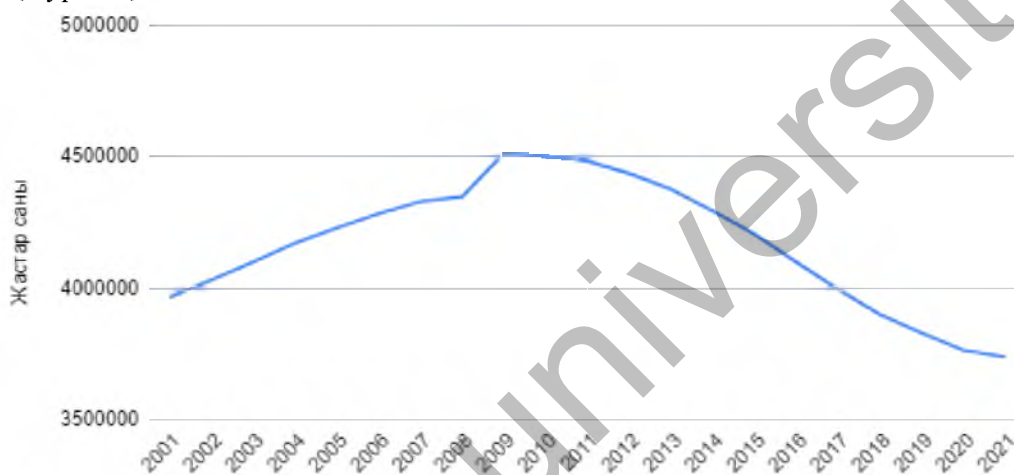
Жастар еңбек нарығы тақырыбын зерттеудің өзектілігі еңбекке қабілетті халық арасындағы жастардың жоғары үлесіне, сондай-ақ жастардың мемлекеттің экономикалық дамуындағы стратегиялық рөліне байланысты.

Зерттеулердің едәуір бөлігі жастар еңбек нарығының ерекшеліктеріне және жас мамандардың тәртібі стратегияларын қалыптастыруға әсер ететін факторларға арналған. Дегенмен, жастар еңбек нарығын зерттеудің кең облысына қарамастан, Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамтудың және еңбек нарығының қазіргі тенденциялары мен даму болашағын бағалау қосымша зерттеуді қажет етеді.

Жұмыстың мақсаты Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамтудың және еңбек нарығының қазіргі тенденциялары мен даму болашағын бағалау болып табылады.

Жастар еңбек нарығы – тиісті кәсіби құзыреттілігі бар кадрлар сұранысына жауап бере алатын және 14 жастан 29 жасқа дейінгі азаматтар субъекті болатын жұмыс күшінің ұсынысын қалыптастыратын, сондай-ақ елеулі айырмашылықтармен сипатталатын және белгілі бір көрсеткіштер тізбесі бойынша сараланатын жергілікті, аймақтық немесе жаһандық еңбек нарығының сегменті [2].

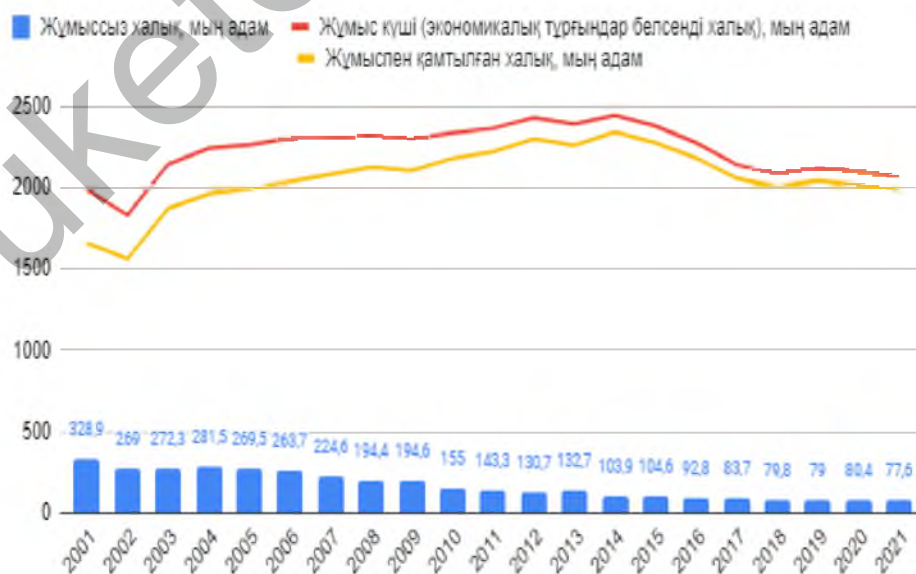
Соңғы жылдары Қазақстанда 15-29 жас аралығындағы жастар санының үздіксіз төмендеуде (Сурет 1).

Сурет 1. 2001-2021жж. аралығындағы Қазақстанда жастар саны

Е с к е р т у – [3] дереккөзі

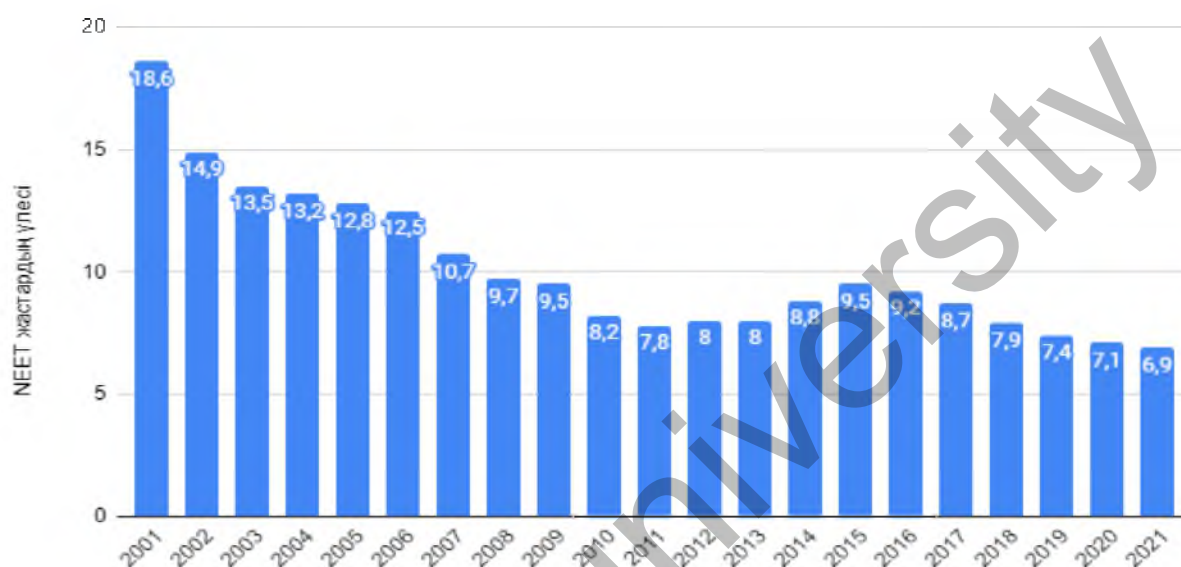
Қазақстан Республикасының Ұлттық статистика бюросының деректеріне сәйкес, соңғы жылдары халық санындағы жастар үлесінің төмендеуі аясында жұмыс күшіндегі жастардың жалпы үлесінің төмендеуі байқалады (Сурет 2).

Сурет 2. 2001-2021 жж. аралығындағы Қазақстанда еңбек нарығындағы жастардың (15-28 аралығында) негізгі индикаторлары

Е с к е р т у – [3] дереккөзі

Жастар қоғамда әртүрлі орындарды иеленетін өте әртекті топ екенін түсіну маңызды, олар – мектептер оқушылары колледждер мен университеттер студенттері, жұмыс істейтін жастар, жұмыссыздар және т.б. Сонымен қатар, NEET (Not in Employment, Education or Training) жастары әлеуметтік тұрғыдан осал санаттардың бірі болып табылады. NEET санатындағы жастар, яғни жұмыс істемейтін және білім алмайтын жастар маргинализацияға, әлеуметтік эксклюзияға, кедейлікке және т.б. бейім болғандықтан, ерекше аландаушылық тудырады [4]. Соңғы жылдары NEET санатындағы жастардың саны азайғандығы байқалады (Сурет 3).

Сурет 3. Қазақстандағы NEET санатындағы жастардың үлесі, пайызбен

Е с к е р т у – [3] дереккөзі

Коронакризис жастардың еңбек нарығындағы жағдайын қиындатты, өйткені жастар көбінесе жоғары жастағы адамдармен салыстырғанда уақытша және толық емес жұмыс жағдайында болады, демек, жұмыстан босатылуы қаупі жоғары. COVID-19 пандемиясы 18-29 жас аралығындағы көптеген жастарды жұмыссыздыққа «итермеледі», жас жұмысшылар (30-34 жас аралығындағы адамдармен салыстырғанда) жұмысын жиі тоқтатты [5].

Жастардың жұмыспен қамтылуын және оны арттыру міндеті өзекті мәселе болып табылады және сарапшылардың пікірінше, бұл мәселе жақын арада одан да өткір болуы мүмкін. Осы сұрақты шешу - жастарды жұмыспен қамту мәселелерін тиімді шешетін ірі бейімделу мүмкіндіктері бар тетіктерді жаңғырту. Жұмыспен қамтуды арттыру жастар саясатын іске асыруына да байланысты. Сол себепті көптеген мемлекеттерде жастарды жұмысқа орналастыру мүмкіндігін кеңейту бойынша стратегиялар әзірлеп, бағдарламалар іске қосылуда. Қазақстанда да қазіргі таңда «2021 - 2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба» шеңберінде білім беру ұйымдарының түлектеріне жұмыспен қамтуға жәрдемдесудің келесідей шаралары қолданылады: жастар практикасы, алғашқы жұмыс орны жобасы, «Ұрпақтар келісімі» жобасы [6].

Жас ерекшеліктерінің, оның әлеуметтік жағдайының ерекшеліктері, әлеуметтену және білім беру заңдылықтары негізінде өзгешеленетін халықтың ерекше әлеуметтік-демографиялық тобы ретінде жастар, бірқатар зерттеушілердің пікірінше, қоғамның әлеуметтік ұтқырлығын едәуір қамтамасыз етеді және көбінесе экономикалық бастаманың қайнар көзі болып табылады. Жастар тұтастай алғанда қызметкерлердің болашағы зор тобы болып табылады.

Қорытындылай келе, жастардың еңбек саласындағы интеграциясы қазіргі заманның ең күрделі әлеуметтік мәселелерінің бірі болып табылады. Жастардың жалпы әлеуметтік жағдайының маңызды көрсеткіші жұмыссыздық болып табылады. Жастардың еңбек

нарығында бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдай жасау, жастарды қолдауға және экономиканы құрылымдық қайта құру салдарын жұмсартуға бағытталған іс-шараларды әзірлеу қажет [7].

Әдебиеттер тізімі

1. Ильина В.А. Социальная уязвимость в региональном сообществе: эксклюзия и современные механизмы ее преодоления: монография / колл. авт. под рук. В.А. Ильина. Вологда: ФГБУН ВолНЦ РАН, 2018. 340 с.
2. Ведехин А.Ю. Совершенствование процесса содействия занятости молодежи: дис. ... канд. экон. наук / Ведехин А.Ю. - Москва, 2022. – 159 с.
3. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика Министрлігі Статистика бюросының мәліметтері//<https://stat.gov.kz>
4. «Қазақстандағы NEET жастарының әлеуметтік ұстанымдары» әлеуметтік зерттеу/Руднева Е.А., Урпекова А.Г. – тартылған сарапшы: «Жастар» ҒЗО, Нұр-Сұлтан, 2020. – 70 б.
5. Забелина О.В., Асалиев А.М., Дружинина Е.С. Проблемы молодежного сегмента российского рынка труда и новые акценты политики поддержки занятости молодежи // Экономика труда. – 2021. – Том 8. – № 9. – С. 985-1002. – doi: 10.18334/et.8.9.113473.
6. ЖОО түлектерін жұмысқа орналастыру. Электрондық ресурс https://egov.kz/cms/kk/articles/job_search/vipusnik
7. Батракова Л.Г. Молодежная незанятость в регионах как важнейшая социально-экономическая проблема// Социально-политические исследования. 2021. №2 (11). С, 57-75. DOI 10.20323/2658-428X-2021-2-11-57-75
8. Токаева А.Б. Молодежная безработица на российском рынке труда: Монография/А.Б.Токаева; Сев.-Осет. гос.ун-т. им.К.Л.Хетагурова. – Владикавказ: ФГБОУ ВО «СОГУ им. К.Л.Хетагурова»: ИП Цопанова А.Ю., 2019. – 200с.

Тренды цифровизации финансового сектора: цифровые активы, электронные деньги и криптовалюты

С.С. Гальчук¹, А.Ж. Жарасбаева²

¹ студент 4-го года обучения по специальности «Компьютерные Науки»

² м.э.н., Старший преподаватель кафедры экономики и международного бизнеса, halchuk.stanislav.07@gmail.com, jar-aika84@mail.ru

¹Государственный университет интеллектуальных технологий и связи, г.Одесса

²Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова, г.Караганда

Аннотация: Криптовалюта – современный платежный инструмент, который в умелых и надежных руках рождает появление новых технологий, не известных ранее. Так, на базе Factom можно создать современную базу данных, в блокчейне которой можно хранить большое количество информации, а IOTA позволяет создавать новинки для мира смарт-вещей.

Ключевые слова: Криптовалюта, блокчейн, De-Fi, NFT.

Рыночная капитализация крипторынка сегодня менее 1 трлн. долларов и до конца 2022 года снижение может произойти до 300-500 млрд., что будет в рамках нормальной коррекции активной фазы роста 2021 года. Согласно статистическим данным в мире более 300 млн. людей используют криптовалюты, цифровые инструменты для бизнеса, в быту и других сферах. Ниже попробуем разобраться в самых крупных тенденциях криптовалютного мира, которые происходят в 2022 году и будут сохраняться на весь 2023 год, некоторые из